

PODNIKANIE PO SLOVENSKY

ZA ŠESTNÁŠŤ ROKOV TALENTOVANÝ PRIEVIDŽAN VYROBIL STOPÄĎDESIATORO

Vyrába ich doma, takpovediac na kolene. Každý kus je jedinečný a poznajú ich vari všetci gitaristi na Slovensku. Gitaru od **MILANA ČÍŽA** však vlastní aj Ritchie Blackmore.

O tom, čím sa bude štyridsaťročný Prievidžan Milan Číž živiť, sa rozhodlo začiatkom deväťdesiatych rokov. „Skončil som školu a zamestnal sa v bani,“ spo-

mína geológ na obdobie, keď sa ho zmocnila myšlienka, že chce vyrábať gitary. „Sám som hral na gitare a už ako chalan som dokázal na nej niečo opraviť, zlepšiť. Tak prečo si nejakú



Výroba gitary je dosť náročná, predchádza jej dôkladná príprava.

Sladké drevo

Rekonštrukcia starej gitary zo 60. rokov, na podobnej hrával aj John Lennon.

ORIGINÁLNYCH GITÁR



Vyrožávanie.



Luby - teda boky, gitary sa hotové.

nevyrobí? V tom čase sa však výroba hudobných nástrojov u nás nedala študovať, hoci nejaké pokusy tu boli. V istom časopise som objavil inzerát inštitútu The Roberto-Wenn Schöll of Luthieri, ktorý ponúkal možnosť naučiť sa vyrábať akustické a elektrické gitary. Žiaľ, po-

trebný pol milión som nemal, a tak som sa vybral do Nemecka, aby som zarobil. Živil som sa všetkým možným, a len čo som mal ušetrený potrebný balík peňazí, okamžite som letel do Ameriky. Po pol roku som sa vrátil domov a založil som si vlastnú dielňu.

Americký sen

Čo si Milan zasmienil, začal postupne naplňovať. „Spočiatku som opravoval gitary, vlastne tak som sa učil. Obchádzal som koncerty a všade nechával na seba kontakt. Mojm prvým skutočným zákazníkom bol už nebohý Stano Cisák z Luisiany, ktorý bol ochot-

ný do mňa investovať a na mojej gitare hrával skutočne celé roky,” spomína Milan. „Vtedy bolo dvadsaťpäťtisíc korún skutočne dosť. Medzi mojich prvých klientsov patrila aj špičkový bluesový gitarista René Lacko. Keď s mojou gitarou vystúpil v nejakom televíznom programe, vzápätí sa →

PODNIKANIE PO SLOVENSKY

→ ozval Fero Griglák, potom ďalší a ďalší. Snažím sa vždy vyrobiť špičkový nástroj, verím, že sú s nimi hudobníci spokojní," dozvedáme sa.

Hoci na Slovensku vyrábajú gitary len štyria, piati výrobcovia, konkurencia vzhľadom na svetových výrobcov je veľmi silná. „Najmä pre predsudky, že čo je vyrobené na Slovensku, nie je dobré," smeje sa Milan. „Dlho sme si zvykali aj na fakt, že čo je vyrobené ručne, je určite kvalitnejšie než sériová výroba. Navyše, po revolúcii sme všetci chceli ‚fenderky‘ či ‚gibsonky‘. Dnes však nie je problém gitaru vyrobiť, existujú o tom rôzne manuály, všetko vrátane kvalitného materiálu. Skôr je problém, komu gitaru predať, to je princíp tejto roboty. Ručná výroba je totiž veľmi drahá. Nemôžem konkurovať napríklad čínskym výrobcom, tieto sériovo vyrábané gitary si dnes kúpia za pár korún. Kvalita je však niečo iné. Tých šestnásť rokov precíznej práce a trpezlivosti ma však presvedčilo, že moje gitary môžu smelo konkurovať súkromným americkým i japonským výrobcom.“

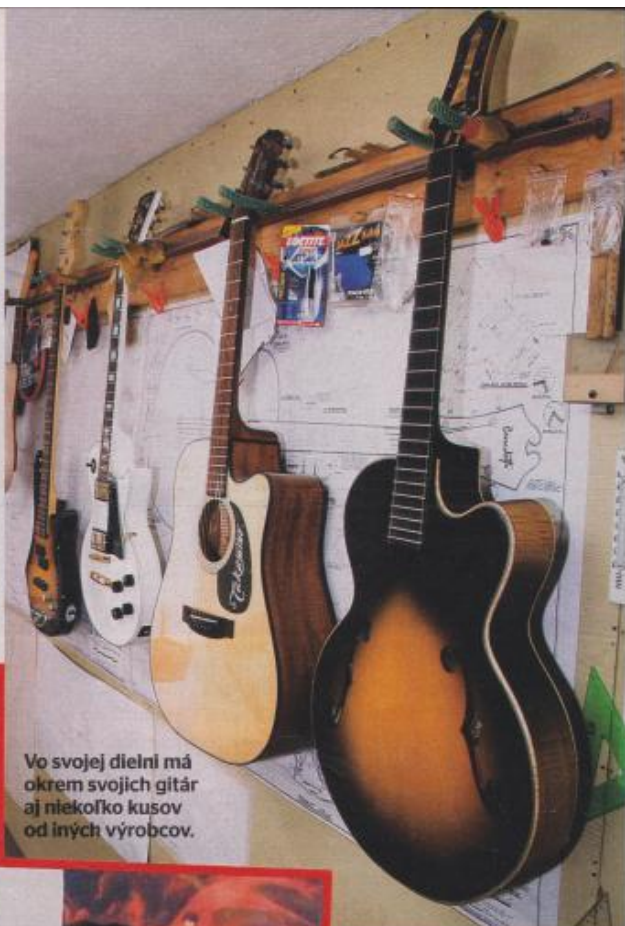
Do sveta

Milan Číž patrí k veľkým fanúšikom hudby a to bol dôvod, prečo sa rozhodol vyrobiť akustickú gitaru pre gitarového mága z legendárnej kapely Deep Purple Ritchieho Blackmora. „Vyrobil som jeden super kus, ponúkol som mu ho, a hoci sa mu páčila, odmietol ju. Vraj si dá u mňa vyrobiť nejakú špeciálitku. Jasně, že som súhlasil. Išlo o kombináciu dobového nástroja, na spôsob lutny, s veľmi kvalitným a hlbokým zvukom. Bolo to dosť náročné, ale keď sme sa minulý rok stretli v Nemecku, bol spokojný. Na koncertoch však túto gitaru asi nevidíte, šlo o nástroj na štúdiové nahrávanie.“ Ako ďalej priznal, aj v súčasnosti pripravuje akustickú gitaru pre hudobníka podobného formátu ako Ritchie. „Je to pre mňa nová výzva, nechcem však predbiehať udalosti.“

Ručná práca

Vyrobiť gitaru nie je vôbec jednoduché, i keď, ako Milan podotkol, pustiť sa do toho v súčasnosti môže každý. „Sú to skúsenosti, každá gitara ma niečím novým prekvapí. Keďže ide v zásade o originály, samotnej výrobe predchádza predpríprava, teda kreslenie, skúšanie. Je oveľa zložitejšie vyrobiť akustickú než elektrickú gitaru. Vyrábam ich z kvalitného smrekového, javorového a palisandrového dreva, najviac sa cení rezonančná doska s hustou štruktúrou. Podstata gitary však spočíva v jej vnútornej štruktúre, ostatné je iba obal. Navyše, každý klient má iné požiadavky na tvar, potom napríklad

Ročne vyrobí asi desať gitár, záleží mu na kvalite



Vo svojej dielni má okrem svojich gitár aj niekoľko kusov od iných výrobcov.



MILAN ČÍŽ s RITCHIEM BLACKMOROM z Deep Purple, ktorému minulý rok zhotovil špeciálny nástroj.

FOTO: ARCHIV M. Č.

na šírku či dĺžku hmatníka, no najmä na zvuk. Ako bude nakoniec gitara znieť, je najväčšia frajerina. A je to priamo úmerné kvalite dreva, ktoré sa na jej výrobu použije. Základné dosky sa preto robia zásadne z jedného kusa dreva, ktoré sa rozpíli a zlepi, aby sa drevo nekrútilo a bo-

lo stabilnejšie. Takýto kus sa potom brúsi do potrebnej hĺbky, aby doska získala potrebnú rezonanciu, zvuk. Potom vyrobím luby (boky) nástroja, krk s hmatníkom a nasleduje lakovanie. Zásadne nástroje lakujem sám, používam akustický lak, ktorý časom vprchá a na povrchu zos-

tane len minimálne množstvo, aby gitara mohla dýchať a rezonovať. Ak zákazník túži po nejakom špeciálnom doplnku, vzore či ozdobe, tieto predstavy sa mu snažím naplniť.“ Ide o niekoľkokmesačný proces, hotová gitara potom putuje do špeciálneho vákuového kufra, aby sa neznehodnotila.

Rodinná tradícia?

Milan Číž vyrobí ročne približne desať gitár, akustických či elektrických. „Už ma mnohí nahovárali, aby som rozšíril výrobu, ale ‚veľkopodnikanie‘ ma neláka," smeje sa a dodá, že ho viac baví vyrábať gitary doma a takpovediac na kolene. „Mám tri malé deti, preto verím, že im časom odovzdám svoje skúsenosti a v tomto krásnom remesle budú ďalej pokračovať. Myslím si, že gitara prežije, hoci mám niekedy pocit, že dnes mnohí, čo sa vydávajú za gitaristov, hrať v tom klasickom ponímaní ani nevedia. Práve preto si vždy vychutnám, ak sa môj nástroj dostane k niekomu, kto skutočne vie hrať.“

TEXT A FOTO: HENRIETA ŐUROVOVÁ